

Cayayaanka Abhidh

Geed kastaaba wuxuu leeyahay nooc ka mid ah cayayaanka Abhidhka oo ku nool oo cuna mararka qaarkood, laakiin tiro abhidh ah oo hoosaysa ama meel dhexaad ahi ma aha mid had iyo goor wax yeelaysa beeraha ama dhirta dhulka. Inkasta oo ay abhidhku caleemaha laabi karaan soona saari karaan wax isjiidanaya, hadana badanaa dhirta ma dilaan had iyo goorna biyo ayaaba lagu maydhi karaa. Markay tirada abhidhku sii siyaado, cadowgooda dabiiciga ah ayaa cuna, taas oo meesha ka saaraysa in loo baahdo sunta cayayaanka. Saabuunta cayayaanka disha iyo saliida ayaa ka sun yar sunta cayayaanka ee la isticmaali karo marka ay daruuri noqoto in la daaweeyo.

Abhidhku way joogaan beertaada sababta oo ah:

- Abhidhku waxay jecelyihiin doogga iyo dhirta cusub. Nafaqeyee intii loo baahnaa ka badan ha ku shubin. Isticmaal nafaqeyeyaasha orgaanikada ah ama waxyaabaha qunyar ku fida.
- Abhidhku waxay ku ururaan mishmishka ubaxa bixiya, ubaxyada, dhirta tuulibka (tulip), karaybka (crape myrtles), tufaaxa, iyo khudrad badan oo kale. Markaad dhirta noocan ah beerto filo abhidh.
- Qudhaanjadu waxay abhidhka ka ilaalisaa cadowgooda dabiiciga ah. Markaas qudhaanjada dhirta ka ilaali si aad uga faa'iidayatid cayayaankan faa'iidada leh.

Abhidhka si aad u yaraysid:

- Ka goo jiridaha iyo caleemaha uu galo.
- Laa abhidhka adigoo ruxaya dhirta ama ku buufinaya biyo awood leh.
- Ilaali dhirta yaryar ee markaas biqisha adiga oo daboolaya ama ku daadinaya caleemaha ciidda ee alamuuniyanka ah.
- Sug intay hawadu kululaanayso; abhidhka badankoodu kulaylka uma adkaystaan waanay tagaan badhtamaha bisha June.

Ilaali cadawgada dabiiciga ah ee abhidhka:

- Dalandoolida ta waaweyn iyo laarfahaba. Layswingis (lacewings)
- Duqsiga Syrphid fly ee laarfaha ah
- Dalandoolida Soldier beetles.
- Duburlaxa yar ee dulinka ah ee abhidhka ka dhiga waxa adag (Gadaal ka eeg sawirada cayayaanka.)

Cadowga dabiiciga ah ee abhidhku sida dalandoolida lady beetles iyo layswingis ayaa si dabiici ah beertaada u imaan doona markay abhidhku ku bataan. Ilaali cayayaankan wanaagsan adiga oo ka ilaalinaya sunta cayayaanka ee dili karta cayayaano badan oo kala duwan.

Rệp vừng

Gần như cây nào cũng đều có một hoặc nhiều loài rệp đôi khi sống ký sinh trên cây. Tuy nhiên, số lượng rệp ít hoặc ở mức độ vừa phải thường không gây hại cho vườn cây hoặc cây cảnh. Mặc dù có thể làm quăn lá và sản sinh ra chất dịch ngọt dính, rệp vừng hiếm khi làm chết cây và thường bị nước xối trôi. Khi có nhiều rệp vừng, các kẻ thù tự nhiên thường ăn loài rệp này, do đó không cần phải dùng thuốc trừ sâu. Các loại dầu và xà bông diệt côn trùng thường ít độc hại hơn nên quý vị có thể sử dụng khi cần diệt rệp.

Ta thường thấy rệp vừng trong vườn bởi vì:

- Loài rệp vừng thích nồm cây mỡ màng. Không nên bón phân quá nhiều. Nên dùng các loại phân hữu cơ hoặc phân ngâm dần.
- Loài rệp vừng sinh sôi trên các cây mận, cây hồng, cây hoa tu-líp, cây mía tím, cây táo đang ra hoa, và nhiều cây rau. Nếu quý vị trồng các loại cây này, chắc chắn là sẽ có rệp vừng.
- Kiến bảo vệ loài rệp vừng tránh các kẻ thù tự nhiên của chúng. Tránh để kiến hoạt động trên cây nhằm tận dụng nhiều hơn các loài côn trùng có lợi này.

Để diệt rệp:

- Cắt tỉa những cành lá đã bị rệp cắn.
- Lắc cây hoặc dùng vòi nước có dòng xịt mạnh để đánh bật rệp ra khỏi cây.
- Bảo vệ cây giống bằng cách che chắn hoặc dùng lớp phủ bảo vệ đất bằng nhôm.
- Chờ cho tới khi trời nóng; đa số rệp vừng đều không chịu được nhiệt độ nóng và sẽ chết trước khi tới giữa tháng Sáu.

Bảo vệ kẻ thù tự nhiên của rệp vừng:

- Bọ cánh cứng, kể cả ấu trùng và bọ trưởng thành
- Bọ cánh ren
- Ấu trùng ruồi hoa
- Con xén tóc thợ
- Ong bắp cày loại nhỏ sống ký sinh, hút kiệt cơ thể của loài rệp vừng (Xem hình vẽ minh họa các loài côn trùng có thể độc hại đối với nhiều loại côn trùng.)

Các kẻ thù tự nhiên của rệp vừng như bọ cánh cứng và ruồi hoa sẽ tới vườn nhà quý vị một cách tự nhiên khi trong vườn có nhiều rệp vừng. Hãy bảo vệ các loài côn trùng có lợi này bằng cách tránh dùng các loại thuốc diệt côn trùng có thể độc hại đối với nhiều loại côn trùng.

Áfidos o pulgones

Casi todas las plantas tienen una o más especies de pulgones o áfidos que a veces se alimentan de ellas; sin embargo, usualmente un número bajo a moderado de pulgones no causan daño en jardines o árboles ornamentales. Aunque los pulgones pueden causar enrollamiento de las hojas y producen una melaza, es raro que maten plantas y, con frecuencia, se pueden quitar con agua. Frecuentemente, cuando hay muchos pulgones, sus enemigos naturales se alimentan de ellos, evitando así tener que usar pesticidas. Los jabones y aceites insecticidas son pesticidas menos tóxicos que pueden usarse si es necesario tratar la planta.

Los pulgones comúnmente habitan su jardín porque:

- Les gustan los nuevos brotes. No fertilice más de lo necesario. Use fertilizantes orgánicos o productos de acción retardada.
- Se multiplican en ciruelos ornamentales, rosas, tulipáneros, árboles de Júpiter o crespón, manzanos y muchas hortalizas. Anticipe tener pulgones en estas plantas.
- Las hormigas protegen a los pulgones de sus enemigos naturales. Mantenga las plantas libres de hormigas para aprovechar mejor estos insectos benéficos.

Para reducir el número de pulgones:

- Pude hojas y tallos infestados.
- Quite los pulgones sacudiendo las plantas o rociándolas con un chorro fuerte de agua.
- Proteja las plántulas cubriéndolas o con coberturas de aluminio.
- Espere que llegue la época de calor; la mayoría de pulgones no toleran el calor y desaparecen a mediados de junio.

Proteja los enemigos naturales de los pulgones:

- Vaquitas o catarinita
- León de áfidos
- Larvas de la mosca sírfida
- Escarabajo soldado
- Avispitas parásitas que momifican a los pulgones

Aphids

Almost every plant has one or more aphid species that occasionally feeds on it, but low to moderate numbers of aphids are usually not damaging in gardens or on landscape trees. Although aphids can curl leaves and produce sticky honeydew, they rarely kill plants and can often be washed off with water. When aphid numbers get high, natural enemies frequently feed on them, eliminating the need for pesticides. Insecticidal soaps and oils are less toxic pesticides that can be used when treatment is necessary.

Aphids are common in your garden because:

- Aphids like lush new growth. Don't over fertilize. Use organic fertilizers or slow-release products.
- Aphids build up on flowering plums, roses, tulip trees, crape myrtles, apples, and many vegetables. Expect aphids when you grow these plants.
- Ants protect aphids from their natural enemies. Keep ants off plants to get more benefit from these beneficial insects.

To reduce aphids:

- Prune out infested leaves and stems.
- Knock aphid populations off plants by shaking or spraying with a strong stream of water.
- Protect seedlings with covers or aluminum soil mulches.
- Wait for hot weather; most aphids are heat-intolerant and will be gone by mid-June.

Protect aphids' natural enemies:

- Lady beetles, both adults and larvae
- Lacewings
- Syrphid fly larvae
- Soldier beetles
- Parasitic mini-wasps that turn aphids into crusty mummies (See reverse for insect drawings.)

Haddii sunta cayayaanku ay daruuri noqoto, isticmaal kuwa ugu ammaansan:

- Hababka kaantaroolka cayayaanka ee aan kimikada ahayn waa in marka hore la isticmaalaa si loo maareeyo abhidhka badanaya. Si kastaba ha ahaatee, haddii aad dareensantahay inay sunta cayayaanku daruuri tahay, dooro kuwa ugu sunta yar.
- Saliidaha iyo saabuunaha cayayaanka dila ayaa ah kuwa ugu ammaansan. Marka si habboon loo isticmaalo, kuwani waxay xallin karaan dhibaatooyinka cayayaanka badankooda.
- Saliidaha iyo saabuunuhu waxay u shaqeeyaan iyaga oo iska hortaaga inay abhidhku bataan oo tarmaan, sidaas darteed waa in la wada gaadhsiiyaa. Ha ku shubin dhirta abaarowday ama markay kulaylka tahay. Dhir aad u yar ayaa xasaasi ku ah daawooyinkan.
- Saabuunta cayayaanka, isku jirka saabuunta – pyrethrum, ama saliidaha ayaa had iyo goor lagu shubaa dhirta khudradda ah ama dhirta yaryar ee sida ubaxyada.
- Saliidaha waxay dilaan yartahay, ee sida parafinic, supreme ama superior ayaa ku habboon dhirta yara waaweyn.
- Saliidaha iyo saabuunuhu ma dilaan abhidhka ku qarsoon caleemaha duubmay. Kuwan waa inaad goysaa. Sunta cayayaanka ee fidda ayaa dili karta abhidhka qarsoon, laakiin suntooda ayaa badan umana diiwaangashana in lagu isticmaalo khudaarta beerta ama dhirta khudradda ah.

Isticmaal hababka aan **KIMIKADA AHAYN** iyo sunta xasharaadka ee **UGU SUNTA YAR. WAAYO?** Biyaha wasakhaysan ee maraya gurigaaga agtiisa iyo beerta waxay sidaan biyo ay ku jiraan sunta xasharaadka oo wasakheeya laagaheena, dooxooyinkeena, harooyinkeena iyo badaheenna.

Wax badan ka ogow tayada biyaha ee gobolka San Diego adiga oo booqanaya www.ThinkBlueSD.org & www.ProjectCleanWater.org.

Macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan cayayaanka, booqo Jaamacadda California IPM websaytka ah www.ipm.ucdavis.edu, ama kala xidhiidh UCCE Master Gardeners (858) 694-2860, Isniin-Jimce, 9ka subaxnimo illaa iyo 3da galabnimo.

University of California Cooperative Extension

Waa biyaha waxa isku keen xidhaa!

Nếu cần dùng thuốc diệt côn trùng, hãy sử dụng các sản phẩm an toàn:

- Trước hết, nên áp dụng các biện pháp diệt động vật gây hại không dùng hóa chất để diệt rệp vừng. Tuy nhiên, nếu quý vị thấy cần phải dùng tới thuốc diệt côn trùng, hãy chọn các loại sản phẩm ít độc hại hơn.
- Các loại dầu và xà bông diệt côn trùng là an toàn nhất. Nếu sử dụng đúng cách, các chất này có thể diệt được hầu hết các loài động vật gây hại.
- Các loại dầu và xà bông có tác dụng làm ngạt rệp vừng, vì vậy phải sử dụng triệt để. Không bôi lên các loại cây thiếu nước hoặc khi trời rất nóng. Một số loài cây nhạy cảm với các sản phẩm này.
- Người ta thường bôi các loại xà bông diệt côn trùng, chất hỗn hợp xà bông và pyrethrum, hoặc dầu Neem lên thực vật hoặc các bụi cây nhỏ như hoa hồng.
- Các loại dầu sáp, thí dụ như dầu nến, dầu thượng hạng thường thích hợp cho các loài cây lớn.
- Các loại dầu và xà bông không diệt được rệp vừng ẩn náu bên trong lá cuộn. Hãy cắt bỏ những chiếc lá này. Các loại thuốc trừ sâu ngấm qua rễ có thể diệt được những con rệp vừng ẩn náu, nhưng lại độc hại hơn nhiều và không được đăng ký sử dụng cho các loài cây ăn trái hoặc rau.

Sử dụng các phương pháp diệt kiến **KHÔNG CÓ HÓA CHẤT** và chất diệt côn trùng **ÍT ĐỘC HẠI NHẤT. TẠI SAO?** Vì nước thải từ khu vực xung quanh nhà và vườn của quý vị sẽ mang theo nước có chứa thuốc diệt côn trùng và gây ô nhiễm cho sông, hồ, suối và đại dương của chúng ta.

Tim hiểu thêm về phẩm chất nguồn nước khu vực San Diego tại: www.ThinkBlueSD.org & www.ProjectCleanWater.org.
Để biết thêm chi tiết các loài gây hại, xin tới trang web của University of California IPM tại địa chỉ: www.ipm.ucdavis.edu hoặc gọi UCCE Master Gardeners tại số: (858) 694-2860, Thứ Hai tới Thứ Sáu, 9 giờ sáng tới 3 giờ chiều

University of California Cooperative Extension

Chính nước là nguồn liên kết chúng ta!

Los enemigos naturales de los pulgones o los insectos benéficos como las vaquitas y el león de áfidos, invaden el huerto o jardín cuando hay pulgones en abundancia. Proteja estos insectos benéficos evitando usar insecticidas que pueden ser tóxicos a muchas clases de insectos.

Si usa insecticidas, use los menos tóxicos:

- Para controlar poblaciones de pulgones, primero trate de usar métodos de control que no requieren sustancias químicas. Pero si considera que debe usar insecticidas, escoja los productos menos tóxicos.
- Los productos menos tóxicos son los aceites y jabones insecticidas. Si se usan correctamente, estos productos resuelven la mayoría de los problemas de plagas.
- Los aceites y jabones matan a los pulgones por asfixia; por lo tanto la cobertura debe ser completa. No los aplique a plantas debilitadas por falta de agua o en días muy calurosos. Algunas plantas son sensibles a estos productos.
- Frecuentemente, a las hortalizas o pequeños arbustos como las rosas se les aplica jabones insecticidas, mezclas de jabón y "pyrethrum" o aceite de nim.
- Los aceites livianos, como los parafínicos, Supremos o Superiores son adecuados para árboles grandes.
- Los aceites y jabones no matan a los pulgones escondidos en las hojas enrolladas. Pude estas hojas. Los insecticidas sistémicos pueden matar a los pulgones que están escondidos, pero son mucho más tóxicos y no están aprobados para uso en hortalizas ni en árboles frutales en residencias.

"Utilice métodos no químicos y los pesticidas menos tóxicos. ¿PORQUÉ? Los escurrimientos de tu casa y jardín llevan agua contaminada de pesticidas que contaminan nuestros arroyos, ríos, lagos y océano."

"Aprende más sobre la calidad de agua en la región de San Diego en: www.ThinkBlueSD.org y www.ProjectCleanWater.org. Para más información sobre el control de plagas visite la página de IPM de la Universidad de California a : www.ipm.ucdavis.edu o a los "Jardineros Expertos" al teléfono: (858) 694-2860, de lunes a viernes de 9 a.m. a 3 p.m."

Extensión Cooperativa de la Universidad de California

¡Es el agua que nos enlace!

Natural enemies of aphids such as lady beetles and lacewings will come into your garden naturally when aphids are abundant. Protect these good bugs by avoiding the use of insecticides that may be toxic to a broad variety of insects.

If insecticides seem necessary, use the safest products:

- Nonchemical pest control methods should be used first to manage aphid populations. However, if you feel insecticides are necessary, choose less toxic products.
- Insecticidal oils and soaps are the safest products. When properly used, these materials solve most pest problems.
- Oils and soaps work by smothering aphids, so application must be thorough. Don't apply to drought-stressed plants or when it is very hot. A few plants are sensitive to these products.
- Insecticidal soaps, soap-pyrethrum mixtures, or neem oils are often applied on vegetables or small bushes like roses.
- Narrow range oils, like parafinic, supreme or superior oils, are appropriate for larger trees.
- Oils and soaps don't kill aphids hidden within curled leaves. Prune these out. Systemic insecticides can kill hidden aphids, but they are much more toxic and not registered for use on garden vegetables or fruit trees.

Use **NON-CHEMICAL** methods & **LEAST TOXIC** pesticides. **WHY?** Runoff from around your home and garden carries water containing pesticides that pollute our streams, rivers, lakes and oceans.

Learn more about San Diego regional water quality at: www.ThinkBlueSD.org & www.ProjectCleanWater.org.
For more pest information visit the University of California IPM website at: www.ipm.ucdavis.edu or the UCCE Master Gardeners at: (858) 694-2860, Mon-Fri, 9 a.m. to 3 p.m.

University of California Cooperative Extension

It's the water that connects us!